

ANJUMAN | КОНФЕРЕНЦИЯ | CONFERENCES

O'ZBEKISTONDA ILMIY TADQIQOTLAR: DAVRIY ANJUMANLAR

DAVRIYLIGI: 2018 | 2022

ZIGMUND FREYD
(1856-1939)

Mening dunyom befarqlik
ummonida suzib yuruvchi
kichik og'riq oroli!

2022

MAY

№40

CONFERENCES.UZ

Toshkent shahar, Amir
Temur ko'chasi, pr.1, 2-uy.

+998 97 420 88 81

+998 94 404 00 00

www.taqiqot.uz

www.conferences.uz

**ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ
ТАДҚИҚОТЛАР: ДАВРИЙ
АНЖУМАНЛАР:
22-ҚИСМ**

**НАЦИОНАЛЬНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ
УЗБЕКИСТАНА: СЕРИЯ
КОНФЕРЕНЦИЙ:
ЧАСТЬ-22**

**NATIONAL RESEARCHES OF
UZBEKISTAN: CONFERENCES
SERIES:
PART-22**

ТОШКЕНТ-2022

БИОЛОГИЯ ВА ЭКОЛОГИЯ СОҲАСИДАГИ ИННОВАЦИЯЛАР

1. Атоева Рухсора Одиловна ЗЕРОКС ИММУНОСТИМУЛЯТОРИ ЎСИМЛИКНИ КАСАЛЛИКЛАРГА НИСБАТАН ЧИДАМЛИЛИГИНИ ОШИРАДИ	8
2. Botirova Shaxnoza Adambay qizi, Matkarimova Oyshajon Yoqubovna BIOLOGIYA DARSLARINI TASHKIL ETISHDA ZAMONAVIY TA'LIM TEKNOLOGIYALARI.....	10
3. Qodirova Dilrabo Muhammadovna TA'LIM SIFATINI OSHIRISHDA O'ZBEKISTONDA PISA TADQIQOTLARI.....	11
4. Muxsimova N.R., Sadullayeva Xolniso Ulug'bek qizi PSORIATIK ARTRIT KASALLIGIDA JIGAR NOALKOGOL GEPATOZI KASALLIGINI KELTIRIB CHIQRUVCHI XAVF OMILLARI.....	12
5. Sotvoldiyeva Nargiza BIOLOGIYA FANINI O'QITISHNING O'ZIGA XOS USULLARI	14
6. Abdullayeva Yayraxon Ollaberganovna, Rustamova Mehribon Pulatbek qizi BIOLOGIYA DARSLARIDA ZAMONAVIY TA'LIM VOSITALARIDAN SAMARALI FOYDALANISH USULLARI.....	15
7. Aminova Nilufar Madrimovna, Kurbanova Feruza Allabergenovna BIOLOGIYA FANINI O'QITISHDA INNOVATSION TEKNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH.....	16
8. Begimova Gulnora Xoldaraliyevna, Ro'zimatova Yodgora Jumanazarovna BIOLOGIYA DARSLARIDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISH.....	18
9. Igamova Fotima Kadamovna, Igamova Oysha Kadamovna ORGANIZMDAGI OYOQ MUSHAKLARI VA ULARNING VAZIFALARI.....	20
10. Jumaniyozova Gulnoza Shavkatovna, Qo'chqarova Sadoqat Matyakubovna BOTANIKA FANIDAN SINFDAN TASHQARI MASHG'ULOTLARNI TASHKIL ETISH USULLARI.....	22
11. Madaminova Mahbuba Maxmudovna O'SIMLIKLAR BEBAHO BOYLIGIMIZ, ULARNI ASRAB – AVAYLASH HAR BIRIMIZNING BURCHIMIZDIR.....	24
12. R.N.Mo'minova, X.Y.Begmatova EKOLOGIK TA'LIMNING MOHIYATI	26
13. Rasulova Gulxumor Erkinjon qizi PARDAQANOTLILAR TURKUMINI INNOVATSION TA'LIM TEKNOLOGIYALARI ASOSIDA O'QITISH.....	28
14. Д.А Рахимов., С.А Салихов, А.С.Алимбаев ТОПИНАМБУР «ФАЙЗ БАРАКА» ВА «МУЪЖИЗА» НАВЛАРИДАН МАХСУЛОТ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ИМКОНИЯТИ.....	30
15. Ruzmetova Gulmira Sobirovna, Xolmurotova Gulnora Zaripbayevna BIOLOGIYA DARSLARIDA NOAN'ANAVIY TA'LIM YONDASHUVLARIDAN FOYDALANISH USULLARI.....	32
16. Saidmuradova Dilovar Umar qizi BOSH SKELETI VA UNING TUZILISHI	34
17. Sharipova Nafisa Ro'ziyevna BIOLOGIYA DARSLARIDA “BILIMDONLAR BELLASHUVI” O'YININI TASHKIL ETISH.....	36
18. Sodiqova Mavjuda BIOLOGIYA DARSLARINI TASHKIL ETISHDA INTERAKTIV METODLAR	37
19. Turayeva Umida Gulmirzayevna, Ismoilova Gulxayo Fayzullayevna BIOLOGIYA DARSLARIDA INTERFAOL METODLARDAN SAMARALI FOYDALANISH.....	39
20. Mamajonova Dildoraxon Valiyevna, Usenov Ohunjon Qamchibek o'g'li BIOLOGIYA DARSLARIDA HAYVONOT OLAMI METODI ASOSIDA O'QITISH	41

**PSORIATIK ARTRIT KASALLIGIDA JIGAR NOALKOGOL GEPATOZI
KASALLIGINI KELITIRIB CHIQRUVCHI XAVF OMILLARI.**

Muxsimova N.R. assistent

Sadullayeva Xolniso Ulug'bek qizi

Toshkent tibbiyot akademiyasi 1-son ichki
kasalliklar propedevtikasi kafedrasasi assistenti va

1-davolash fakulteti 3-kurs talabasi

Telefon: +998941929928

sadullayevaxolnisa@gmail.com

ANNOTATSIYA: psoriatik artrit kasalligida jigar yog'li gepatozi kelib chiqishi, kasallikni yanada og'ir kechishiga olib keladi va bu o'z vaqtida davolanmasa og'ir oqibatlariga, shuningdek kasalni erta nogironligiga olib kelishi mumkin.

KALIT SO'ZLAR: Psoriatik artrit, psoriaz, jigar noalkogol gepatoz kasalligi, metabolik sindrom, adipositokinlar, medikamentoz bazis davosi, “SMART” diyetasi

Tadqiqot maqsadi: Psoriatik artrit kasalligida jigar noalkogol gepatoz kasalligi rivojlanishiga sabab bo'luvchi xavf omillarini aniqlash va kasallik rivojlanishini oldini oldini olish.

Psoriatik artrit bu autoimmun kasallik bo'lib, asosan teri, shuningdek bo'gimlar va ichki a'zolar zararlanishi bilan kechadigan patologiyadir. Psoriaz bilan kasallangan 25% bemorlarda PsA rivojlanishi mumkin. Psoriatik artritda metabolik sindrom rivojlanish xavfi yuqori turadi, buning natijasida jigar noalkogol gepatoz kasalligi kelib chiqishi mumkin. Jigar noalkogol gepatozi rivojlanish mexanizmi bunda asosan adipositokinlar miqdorining oshishi jigar yog' bosishiga olib keladi. Agar jigar yog'li gepatoziga o'z vaqtida e'tibor qaratilmasa keyinchalik bu jigar serrozi, jigar karsinomasi kabi og'ir kasalliklarga aylanishi mumkin. Xavf omillariga semizlik, yoshi, jinsi, chekish, zararli odatlar va yondosh kasalliklari borligi ahamiyatga ega.

Materiallar va usullar. Toshkent tibbiyot akademiyasi ko'p tarmoqli klinikasi revmatologiya va ichki kasalliklar reabilitatsiyasi bo'limida davolanagan 70 ta psoriatik artritli bemorlar kuzatuvga olindi. Bemorlar ikki guruhga bo'lib o'rganildi hamda 1-guruh psoriatik artrit va 2-guruh psoriatik artrit jigar noalkogol gepatoz kasalligi bilan birga kelgan bemorlar nazoratga olindi. 1-guruhda 52 ta bemor, 2-guruhda 18 ta bemor o'rganildi. Birinchi marta kelgan bemorlarni TVI, abdominal indeks, laborator tekshiruvlardan esa SRO, EChT, AIT, AsT, glyukoza, lipid spektri, bilirubin; instrumental tekshiruvlardan jigar UTTsi, fibroskan, hamda VASh, DAS, PASI indeksi o'tkazildi. Davolash maqsadida 2-guruhdagi bemorlarga medikamentoz bazis davodan tashqari diyetasi, gepatoprotektorlar, jismoniy mashqlar, zararli odatlardan voz kechish, ortiqcha vazndan halos bo'lish va sanator- kurort zonalarida davolanish tavsiya etildi. Biz “SMART” diyetani taklif etdik, ya'ni aqlli dieta, bunda qabul qilinadigan energiya sarflanadigan energiyadan oshmasligi hamda ko'proq o'simlik mahsulotlari, sabzavot, meva mahsulotlarini istemol qilish, hayvon yog'lari, uglevodga boy mahsulotlar hamda ortiqcha tuz miqdorini cheklashni nazarda tutadi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, 2-guruh bemorlariga nisbatan 1-guruh bemorlarida davolash samaraliroq kechganligi ma'lum bo'ldi.

Psoriatik artrit bilan kasallangan bemorlarda yog'li gepatoz uchrash xavfi yuqori turadi. Psoriatik artritli bemorlarni 1-guruhida PsA JNGKsiz bemorlarga nisbatan 2-guruh PsA JNGK bilan birga kelgan bemorlarda kasallikning faollik darajasi, TVI, laborator va instrumental tekshiruvlarda faollik yuqori bo'lishi aniqlandi. Davolashda 2-guruhdagi bemorlarga medikamentoz bazis davodan tashqari buyurilgan tavsiyalar kasallik kechishini susaytirganligi hamda bemor ahvoli yaxshilanishiga sabab bo'lgani ma'lum bo'ldi.

Xulosa. Kuzatuv va tahlillarga asoslanib psoriatik artrit jigar noalkogol gepatoz kasalligi bilan birga kelganda ikkala kasallikning kechishi og'ir kechdi, shuningdek kasallikning faolligiga ta'sir etuvchi asos bu adipositokinlarning oshishi hisoblanadi. Demak, PsA bilan kasallangan bemorlarda semizlik, zararli odatlar, yondosh kasalliklar kabi omillarni kamaytirish kelgusida jigar noalkogol gepatozi kasalligi rivojlanishi va kasallikning yanada og'ir kechishini oldini oladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Liver Abnormalities in Patients with Psoriatic Arthritis/ The Journal of Rheumatology. 2019/10/08/jrheum.181312
2. PsA: Characteristics of Persistent Liver Abnormalities- Advances in Psoriatic Arthritis 2022 MedPage Today, LLC, All rights reserved.
3. Поражение печени при псориазе и псориатическом артрите: обзор литературы. Москва 115522Россия/ 2017.02.21
4. Healy PJ, Helliwell PS. Measuring clinical enthesits in psoriatic arthritis: assessment of existing measures and devolopment of an instrument specific to psoriatic arthritis. Arthritis Rheum. 2008 May 15;59(5):686-91. doi:10.1002/art.23568